

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิเคราะห์โครงสร้างธุรกิจสื่อวิทยุกระจายเสียงของบริษัท มีเดียพลัส จำกัด (มหาชน) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมองถึงภาพรวมของสื่อวิทยุกระจายเสียงซึ่งเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์และเป็นทรัพยากรแม่เหล็กของรัฐที่มีบริษัทเอกชนเข้ามาครอบครองจนกลายเป็นธุรกิจด้านสื่อสารมวลชนของสื่อวิทยุกระจายเสียง และเป็นธุรกิจที่แข่งขันกันทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความต้องการของผู้เป็นเจ้าของสัมปทานคลื่นวิทยุ การพัฒนารายการเพื่อประโยชน์ในด้านการโฆษณาอุดหนุนให้ธุรกิจอยู่รอด การใช้คลื่นวิทยุเพื่อสนับสนุนธุรกิจต่างๆ ที่บริษัทนั้นๆ ประกอบการอยู่ การมีสัมปทานวิทยุไว้เพื่อเป็นธุรกิจการขายต่อ การใช้สื่อวิทยุสร้างธุรกิจสื่อสารมวลชนแบบครบวงจร เป็นต้น

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงจากบุคคลากรที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ รวมทั้งประสบการณ์การทำงานในองค์กรของบริษัทมาเป็นเวลา 8 ปี คือ ตำแหน่ง เลขานุการประธานกรรมการ ผู้จัดการฝ่ายบุคคลและธุรการ ผู้จัดการฝ่ายพัฒนาธุรกิจสถานีวิทยุ ผู้จัดการฝ่ายโฆษณาและส่งเสริมการขาย ผู้จัดการฝ่ายการตลาด และผู้อำนวยการฝ่ายขายและการตลาด ซึ่งจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ ทำให้ได้เรียนรู้ถึงงานและเกี่ยวข้องกับแผนกต่างๆ ในอันที่จะนำความรู้ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์หาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลต่างๆ เป็นข้อมูลที่เปิดเผยได้ และบุคคลภายนอกองค์กรไม่สามารถล่วงรู้ได้ เพราะบางข้อมูลเกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อตอบโต้ กีดกันคู่แข่งชั้นที่อยู่ในเนื้อหารายการเดียวกันเพื่อแย่งความเป็นผู้นำในวงการวิทยุ เช่น บันทึกภายใน บันทึกการประชุมฝ่ายบริหาร บันทึกการประชุมฝ่ายการตลาด รายได้ต่อคลื่น เป็นต้น แต่ปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้

บริหารและยกเลิกนโยบายเก่าทั้งหมด จึงสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาเปิดเผยได้โดยไม่กระทบกระเทือนบริษัทฯ แต่อย่างใด เชื่อว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์เพื่อเป็นกรณีศึกษาการดำเนินธุรกิจการกระจายเสียงวิทยุต่อไปเพื่อไม่ต้องเริ่มต้นลองผิดลองถูกกับการดำเนินการและเสียเวลากับการสร้างการเติบโตแก่วงการวิทยุกระจายเสียงไปโดยสูญประโยชน์เปล่า

1. ข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ บทความ ประวัติความเป็นมา รายงานจากแผนกต่างๆ บทสัมภาษณ์จากสื่อสิ่งพิมพ์ที่กล่าวถึงบริษัท มีเดียพลัส จำกัด (มหาชน) และรายการวิทยุสไมล์ เรดิโอ ข้อมูลทางธุรกิจอื่นๆ จากบันทึกภายใน บันทึกการประชุม หนังสือชี้ชวนการเสนอขายหุ้น เป็นต้น

2. ข้อมูลประเภทบุคคล คือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informations) ได้แก่

2.1. ผู้บริหาร

2.1.1. คุณวนิดา ทักษิณานันทน์ (อดีตกรรมการผู้จัดการ)

คุณวนิดา ทักษิณานันทน์ เป็นหนึ่งในผู้ก่อตั้งบริษัท มีเดียพลัส จำกัด และดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการจนกระทั่งปี พ.ศ. 2537 เป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้บริษัท มีเดียพลัส จำกัด ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียง ปัจจุบันคุณวนิดาเป็นเจ้าของบริษัท เอ็มไลน์ จำกัด และ บริษัท เมย์มีเดีย อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และผลิตรายการวิทยุคลื่น 89.5 มข.

2.1.2. หม่อมราชวงศ์รุจยาภา อภากร (อดีตกรรมการผู้จัดการ)

หม่อมราชวงศ์รุจยาภา อภากร เป็นมืออาชีพที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดรายการและการผลิตรายการวิทยุ เครื่องมือการผลิตรายการวิทยุ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการผลิตและรองกรรมการผู้จัดการตั้งแต่เริ่มต้นก่อตั้งบริษัทในปี พ.ศ. 2529 มีหน้าที่ดูแลงานการจัดรายการและเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้สร้างนักจัดรายการให้มีชื่อเสียงหลายท่าน ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการของบริษัท มีเดียพลัส จำกัด ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2537 - มกราคม 2538 ปัจจุบัน ม.ร.ว. รุจยาภา ดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการของบริษัท บรอดคาสติ้ง เน็ทเวิร์ค (ไทยแลนด์) จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทของพันธมิตรจิวไทย อิทธิวัฒน์ เพียรเลิศ ที่ก่อตั้งขึ้นหลังจากขายกิจการบริษัท มีเดียพลัส จำกัด ให้แก่บริษัท วัฏจักร จำกัด (มหาชน) ผลิตรายการวิทยุ Love Fm. ภาคเพลงสากลคลื่น 94.5 มข. รายการ Love Fm. ภาคเพลงไทยคลื่น 103.5 มข. รายการ Star Fm. คลื่น 102.5 มข. และรายการ V.Fm. คลื่น 104.5 มข.

2.1.3. คุณประดิษฐ์ รัตนวิจารณ์ (อดีตประธานกรรมการ)

คุณประดิษฐ์ รัตนวิจารณ์ เข้าดำรงตำแหน่งประธานกรรมการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 โดยวางนโยบายและกำหนดทิศทางการดำเนินงานของบริษัท ปัจจุบันเป็นเจ้าของบริษัท แทรเวลวิชั่น จำกัด ในเครือของบริษัท มีเดียออฟมีเดียส์ จำกัด (มหาชน)

2.1.5. คุณชัยยุทธ เลาหชนะกุล (อดีตรองกรรมการผู้จัดการ)

คุณชัยยุทธ เลาหชนะกุล เข้ารับตำแหน่งรองกรรมการผู้จัดการในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 โดยดูแลงานขายและการตลาดและฝ่ายเทคนิค และลาออกในเดือนกันยายน พ.ศ. 2539 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ บริษัท วอร์เนอร์ มีวลิค (ประเทศไทย) จำกัด

2.2. นักจัดรายการระดับบริหาร

2.2.1. คุณหัตทยา เกษสังข์ (อดีตที่ปรึกษาอาวุโสฝ่ายรายการ)

คุณหัตทยา เกษสังข์ เริ่มต้นจัดรายการกับบริษัท มีเดียพลัส จำกัด โดยการจัดรายการที่คลื่นเอฟเอ็ม 88.0 สไมล์เรดิโอในปี พ.ศ. 2530 เป็นนักจัดรายการที่มีนโยบายทำงานเพื่อสังคมท่านหนึ่งมาโดยตลอดและเป็นผู้ที่มีความคิดนำเสนอกิจกรรมในรายการใหม่ๆ เข้ามาเสนอเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษาอาวุโสฝ่ายรายการในปี พ.ศ. 2537 - 2538 ปัจจุบันเป็นเจ้าของบริษัท เบลไลน์ โปรดักชั่น จำกัด กรรมการและนักจัดรายการอิสระ พิธีกรรายการโทรทัศน์ พิธีกรงานต่างๆ นักแสดงภาพยนตร์ นักแสดงโทรทัศน์ ฯลฯ

2.2.2. คุณสรรเสริญ ปัญญาธิวงศ์ (อดีตผู้อำนวยการฝ่ายผลิต)

คุณสรรเสริญ ปัญญาธิวงศ์ เริ่มต้นจัดรายการที่คลื่นเอฟเอ็ม 88.0 สไมล์เรดิโอในปี พ.ศ. 2533 จากนั้นลาออกไปและจัดรายการที่คลื่นกรีนเวฟ และเข้าเป็นผู้บริหารคลื่น 98.5 มย. (Entertainment Station) ของบริษัท ฟาติมา บรอดคาสติ้ง จำกัด จากนั้นเป็นที่ปรึกษาฝ่ายรายการของบริษัท ยูแอนดีไอคอปเปอร์เรชั่น จำกัด และกลับเข้ามาเป็นนักจัดรายการและผู้จัดการคลื่น 98.0 Greet FM, Smile Radio ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายผลิตในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 - ธันวาคม 2539 ปัจจุบันเป็นรองกรรมการผู้จัดการบริษัท ทีวีบีที (TVB 3) ในสังกัดของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3

2.2.3. คุณอนเนศ แสงโชติกุล (อดีตผู้อำนวยการฝ่ายผลิต)

คุณอนเนศ แสงโชติกุล เริ่มต้นจัดรายการที่คลื่นเอฟเอ็ม 88 สไมล์เรดิโอในปี พ.ศ. 2533 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายผลิตคลื่น 99.5 People's FM. Smile Radio ในปีพ.ศ. 2538 - 2540 เป็นนักจัดรายการที่มีชื่อเสียงและเป็นพิธีกรรายการโทรทัศน์ พิธีกรงานต่างๆ หลายงาน ปัจจุบันเป็นเจ้าของบริษัท พีเทิล 2000 จำกัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประเภทเอกสาร ได้แก่ ข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาจากบทความ บทวิเคราะห์ และบทสัมภาษณ์ต่างๆ ของผู้บริหารบริษัท

1.1. ข้อมูลบริษัท เช่น ที่มาของบริษัทวิวัฒนาการของบริษัท (corporate profile) ข่าวและข้อเขียนจากสื่อสิ่งพิมพ์ ข้อเสนอแนะในหนังสือชี้ชวนการเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนแบบเฉพาะเจาะจง บันทึกภายใน รายงานการประชุมจากแผนกต่างๆ และบันทึกการประชุมต่างๆ เป็นต้น

1.2. หนังสือพิมพ์ธุรกิจ เช่น ผู้จัดการรายวันและรายสัปดาห์ คู่แข่งรายวันและรายสัปดาห์ ฐานเศรษฐกิจ ประชาชาติธุรกิจ กรุงเทพธุรกิจ มติชน ไทยไฟแนนเชียล โลกกีฬา และนักรังรายวัน

1.3. หนังสือพิมพ์ปริมาณ เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด เดลิเมล์เรอร์ และสยามโพสต์ เป็นต้น

1.4. หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ เช่น The Nation Bangkok Post และ Thailand Time เป็นต้น

1.5. นิตยสารรายสัปดาห์ รายปักษ์และรายเดือน เช่น ทิวทัศน์ อิมเมจ จีเอ็ม และชีวิตชีวา ผู้หญิงวันนี้ แพรวสุดสัปดาห์ เป็นต้น

เอกสารเหล่านี้บริษัทฯ ได้รวบรวมไว้ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งบริษัท เป็นลักษณะข่าวตัดจากแผนกประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข่าวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทฯ และผู้ประกอบการธุรกิจสื่อวิทยุรายอื่นๆ ซึ่งมีข่าวบางแฟ้มที่ตกหล่นสูญหายไปบ้าง เนื่องจากบริษัท มีเคเบิล จํากัดได้ย้ายที่ทำการจากสุทุมวิทซอย 49 ไปยังตึกชาลวอดิสระทาวเวอร์ 2 ในปี 2535 และย้ายไปยังตึกมอนเทอเรย์ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ในปีเดียวกัน และย้ายไปตึกวัฏจักร ถนนพระบรมราชชนนี ในปี พ.ศ. 2540 จากเอกสารที่รวบรวมไว้ประมาณจำนวน 30 แฟ้ม ก่อให้เกิดประโยชน์กับงานวิจัยขึ้นน้อยอย่างมาก และนำมาใช้เปรียบเทียบการดำเนินการธุรกิจสื่อวิทยุกระจายเสียงช่วงระยะเวลา 10 ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. 2529 - 2539 ซึ่งเป็นยุคที่สื่อวิทยุกระจายเสียงมีการเปลี่ยนแปลง พัฒนาการ และการแข่งขันในการเป็นผู้ครอบครองกรรมสิทธิ์สัมปทานสถานีวิทยุอย่างสูง และมูลค่าโฆษณาในธุรกิจสื่อวิทยุมากขึ้นจากหลักร้อยล้านบาท ในปี พ.ศ. 2529 เป็นจำนวน 5,600 ล้านบาทต่อปี ในปี พ.ศ. 2539

2. ประเภทบุคคล ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้บริหารชุดปัจจุบันและผู้บริหารชุดเดิม โดยการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ด้วยเทปบันทึกเสียง และจากการพูดคุยส่วนตัวในเรื่องงานและธุรกิจต่างๆ ของบริษัทฯ โดยมีแนวคำถาม 2 แนวสำหรับข้อมูลจากบุคคลได้แก่

2.1. **ระดับผู้บริหาร** คำถามเกี่ยวกับประเด็นการสร้างสื่อวิทยุให้กลายเป็นธุรกิจ การวางแผนทางกลยุทธ์และแผนงานทางการตลาดในองค์กร การดำเนินนโยบายกับสื่อคู่แข่ง การพัฒนาสื่อวิทยุเรื่องระบบเครือข่ายดาวเทียม (satellite network) การบริหารองค์กร และการสร้างภาพพจน์องค์กร ข้อขัดข้องและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ ค่าใช้จ่ายสื่อทั้งต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร การนำบริษัทสื่อเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์เพื่อเป็นบริษัทมหาชน ฯลฯ เป็นต้น

2.2. **นักจัดรายการระดับบริหาร** คำถามเกี่ยวกับประเด็นการวางแผนสร้างสื่อเพื่อพัฒนารายการควบคู่กับการบริหารการตลาดในการนำรายได้เข้าคลื่น แนวทางการสร้างชื่อเสียงของนักจัดรายการ การผลิตสื่อเพื่อตอบสนองตลาด วิธีทางการสร้างมีส่วนร่วมของผู้ฟังรายการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับธุรกิจสื่อวิทยุกระจายในปัจจุบันและอนาคต ฯลฯ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้แหล่งข้อมูลความรู้จากข่าวสารของสื่อสิ่งพิมพ์จำนวนมาก ที่ได้รวบรวมเอาไว้ และจัดแบ่งหมวดหมู่ออกมาในเรื่องที่จะนำเสนอ พร้อมกับผู้ที่มีส่วนรู้เห็นการดำเนินการทางธุรกิจของบริษัทโดยตรง โดยใช้กรอบแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจสื่อในอันที่จะวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดทางด้านโครงสร้างธุรกิจสื่อ (structure of media business) โดยนำมาประมวลและตีความ รวมทั้งการวิเคราะห์ศึกษาจากข้อมูลการเรียนรู้กลยุทธ์และแนวทางของบริหารธุรกิจขององค์กร รวมถึงบทสัมภาษณ์ส่วนบุคคลที่ได้มา จับแนวทางเกี่ยวกับโครงสร้างธุรกิจสื่อในการดำเนินงาน การแข่งขันต่างๆ ด้านของสื่อวิทยุกระจายเสียง พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของสื่อวิทยุเข้าสู่ระบบธุรกิจเต็มรูปแบบ วิธีทางการให้ได้ว่าซึ่งสถานีวิทยุเพื่อผลิตรายการ เป็นต้น

การนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ได้นำเสนอในเชิงพรรณนาความ (descriptive presentation) และการอธิบายความ (explanative presentation) ประกอบด้วยตารางเปรียบเทียบ แสดงถึงธุรกิจสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อให้เห็นภาพชัดโดยรวม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย